

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Številka: 060-11-9/2018/6
Ljubljana, 29. 10. 2018

PREDLOG

Z A P I S N I K

9. seje Komisije Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki je bila v petek, 19. oktobra 2018, v mali dvorani Državnega sveta, v poslopju parlamenta Republike Slovenije, Šubičeva 4.

Seja se je pričela ob 11. uri in se končala ob 13. uri.

Seja komisije je potekala skupaj z Interesno skupino lokalnih interesov in Komisijo za lokalno samoupravo in regionalni razvoj. Skupno sejo je vodil vodja Interesne skupine lokalnih interesov Milan Ozimič.

Prisotni:

- predsednik: Cvetko Zupančič
- podpredsednik: Branko Tomažič
- člani: Tone Hrovat, Marjan Maučec, Srečko Ocvirk, Franci Rokavec, Ladislav Rožič.

Opravičeno odsotna:

- mag. Marija Lah.

Ostali prisotni:

- Franc Bogovič, evropski poslanec
- dr. Emilija Stojmenovič Duh, Jure Trilar, Nina Hlebec, Veronika Zavratnik, Fakulteta za elektrotehniko Univerze v Ljubljani
- Ernest Škrjanec, obiskovalec
- Jelena Malnar, Zadržna zveza Slovenije
- Lejla Kogej, Mateja Jagodič, Pisarna evropskega poslanca F. Bogoviča
- Alojz Kovšca, predsednik Državnega sveta.

Potrjen d n e v n i r e d:

1. Pametne vasi – Evropska akcija za razvoj podeželja v povezavi s sprejemanjem nove finančne perspektive

* * *

Dnevni red je bil potrjen (5 ZA, 0 PROTI).

Ad 1)

Interesna skupina lokalnih interesov, Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so se seznanile s projektom pametnih mest oz. evropske akcije za razvoj podeželja v povezavi s sprejemanjem nove finančen

perspektive, ki sta ga predstavila evropski poslanec Franc Bogovič in docentka na Fakulteti za elektrotehniko dr. Emilija Stojmenova Duh.

Zagon pobude aprila 2017 je bil pod pokroviteljstvom komisarja za kmetijstvo in razvoj podeželja Phila Hogana, komisarke za promet mag. Violete Bulc, komisarke za regionalni razvoj in kohezijo Corine Cretu in evropskih poslancev Tiborja Szaniya in Franca Bogoviča, naknadno pa je pobudo podprla tudi komisarka za digitalno družbo Mariya Gabriel.

Pobuda pametnih vasi kot odziv na pametna mesta je nastala predvsem zaradi spremenjenih demografskih razmer in trenda izseljevanja ljudi v urbana območja, pri čemer je v ospredju človek, vpliv digitalizacije in druge priložnosti za bolj kvalitetno življenje na podeželju (npr. dodatni viri zaslužka). Trenutno se definicija pametnih vasi še išče, medtem ko pokrivajo različna področja, ki izboljšujejo kvaliteto življenja na podeželju, od preciznega kmetijstva, mobilnosti na podeželju, digitalne platforme, ki lahko nadomestijo osnovne storitve kot so e-učenje, e-zdravje, socialne storitve, do delitvene ekonomije (npr. skupna raba kmetijskih strojev zaradi visoke cene visokotehnološke opreme). Ko govorimo o pametnih vaseh, ne govorimo le o kmetijstvu ali le o visoki tehnologiji, ampak obsega širši vidik razvoja podeželja (npr. podeželski turizem, podjetništvo, oskrba starejših, OVE, itd.). EU akcije za pametne vasi so nabor akcij, ukrepov in politik, ki vplivajo na razvoj podeželja, npr. tematska skupina ENRD, pilotni projekt Smart Rural Transport Areas, pripravljalni ukrep Pametna podeželska območja v 21. stoletju. Pripravljalni ukrepi in pilotni projekti so pomembna orodja za oblikovanje političnih prioritet in vpeljavo novih pobud, katerih namen je dolgoročno in stalno financiranje iz sredstev EU.

Kot poudarja Franc Bogovič, vse sedanje aktivnosti, ki sovpadajo s pripravo dokumentov za naslednjo finančno perspektivo, kažejo, da je ta pobuda za Slovenijo velika priložnost, da postane pilotna država in kažipot za celotno Evropo pri uvajanju pametnih vasi, ki odgovarjajo trendom sodobne družbe v smislu doseganja socialne kohezivnosti na podeželju in znotraj EU. Zdaj je ključni trenutek, da prepoznamo naše potrebe ter potencial pametnih rešitev za razvoj podeželja, ki jih lahko prek različnih evropskih finančnih virov (npr. sredstva SKP, Evropski sklad za regionalni razvoj, Kohezijski sklad, Evropski socialni sklad) tudi udejanimo v okviru naslednje finančne perspektive. Bistveno je, da države članice in regije aktivno sodelujejo pri izvajanju pobud v svojih operativnih programih, pri čemer je pomembno tudi vprašanje financiranja slovenskih občin. Zavedati se je treba, da je število tistih, ki se ukvarjajo s kmetijstvo malo in jih bo še manj, zato pobuda pametnih vasi pomeni priložnosti za razvoj različnih dejavnosti in poslovnih modelov na podeželju. Na področju kmetijske politike so velike spremembe, saj je doslej država le izvajala ukrepe, ki jih je določila in nadzirala EK, zdaj pa bo treba digitalno strategijo na podeželju vključiti v strateški načrt, v katerem bo morala država sama opredeliti in predvideti ukrepe, medtem ko bo EK le nadzirala doseganje ciljev in smotrnost porabe sredstev. Zato je zdaj čas za kreiranje idej, drugače bodo težave v izvajanju. Evropski poslanec Franc Bogovič poudarja, da je pomembno da nismo zgolj sledilci, ampak da ustvarjamo prihodnost.

Dr. Emilija Stojmenova Duh je predstavila delo in sodelovanje Fakultete za elektrotehniko pri različnih projektih na področju digitalizacije na podeželju z visoko ekonomsko, družbeno in okoljsko dodano vrednostjo, ki imajo osnovo v široko pasovnem internetnem omrežju. Njihovo delo je zelo vpeto v lokalno okolje. Ker digitalizacija potrebuje znanje, kompetence in podporo, je bilo ustanovljeno tudi digitalno inovacijsko stičišče Slovenija (zavod), ki je enotna nacionalna vstopna točka za podporo pri digitalni preobrazbi in razvoju digitalnih kompetenc in je vključen v vse možne EU programe v naslednji finančni perspektivi. Medtem ko je bilo na EU ravni bolj mišljeno kot podpora poslovnemu okolju, je pri nas stičišče prilagojeno širšemu okolju (sodelovanje s SOS, občinami, šolami). V okviru pripravljalnega ukrepa

Pametna podeželska območja v 21. stoletju želi Slovenija glavno vlogo v smislu koordiniranja pilotnega projekta na nivoju EU, pri čemer že nastaja konzorcij Fakultete za elektrotehniko s partnerji. Kot poudarja, ne obstaja en model za vse, ampak je treba analizirati dobre prakse in ugotoviti, kaj se lahko uporabi in adaptira. Zdaj ni več financiranja projektov iz enega vira, ampak se je treba posluževati kombinacije resursov iz različnih virov (EU projekti, zasebni viri, strukturni skladi, kohezijska sredstva, domači proračunski viri). Prav tako je pomembno vključiti koncept v izvedbeni načrt operacijskega programa aktualne in naslednje finančne perspektive, pri čemer pa je nujno koordinirano sodelovanje in povezovanje na vseh nivojih. Kot poudarja, za pametne vasi potrebujemo pametne ljudi, pametne skupnosti, pametna mesta, pametne odločevalce in pametno državo, ki pametno sodelujejo v skupno dobro.

Državni svetniki so pozdravili pobudo pametnih vasi, ki lahko izboljša kvaliteto življenja na podeželju, kjer imajo danes njeni prebivalci v primerjavi s prebivalci urbanih območij mnogo slabše pogoje za bivanje zaradi nerazvite digitalne in druge infrastrukture, torej od dostopa do interneta, kulturnih, izobraževalnih ali kulturnih institucij do prometne infrastrukture. Kot ugotavljajo, pobuda daje možnost povezovanja različnih politik (npr. podeželje, gospodarstvo, promet, izobraževanje) in financiranja projektov iz različnih virov s ciljem zmanjševanja razvojnih razlik. To je priložnost za spodbujanje trajnostnega razvoja in tudi decentralizacijo oz. regionalizacijo. Z boljšo infrastrukturo in s tem mobilnostjo prebivalstva lahko pomembno vplivamo na sožitje med podeželjem in mesti. Pobuda je tudi priložnost z vidika starajoče se družbe. Zdaj je treba razmišljati, kateri del gospodarstva preusmeriti na podeželje, da bomo ohranili kmetije in omogočili njihovo sobivanje s prebivalci. Z vidika zmanjševanja števila pridelovalcev hrane in hkratnega nezmanjševanja števila prebivalcev na podeželju (npr. tudi na račun vikendov), je pomembno, da poleg ekonomskih interesov upoštevamo tudi širše družbeno-okoljske vidike. Visoko razvitega turizma namreč ni brez urejene krajine, tega pa ni brez poseljenosti, za to pa je treba zagotoviti podoben socialni položaj prebivalcev kot ga imajo ljudje v mestih. Pomembna je tudi mobilnost lokalne ekološke hrane do pametnega potrošnika in zagotovljena 100 % sledljivost ter pošteno plačilo, s čimer je upoštevan družbeno-okoljski vidik (po principu zadružništva).

V razpravi je bilo tudi opozorjeno, da je slovensko podeželje specifično v smislu obsežnosti omejenega kmetovanja in zato drugačno kot v drugih evropskih državah, posledično pa je ekonomski položaj kmetov slabši. Z vidika različne razvitosti območij in posledično položaja kmetov se postavlja vprašanje načina sodelovanja oz. vključevanja slabše razvitih območij/kmetov. Z vidika preseljevanja ljudi na obrobje večjih središč in posledično spreminjanja strukture naselij se postavlja tudi vprašanje sožitja med kmeti in priseljenci.

Pobuda predstavlja priložnost za decentralizacijo storitev in razvoj dejavnosti, kjer je sobivanje ključnega pomena. S pametnimi vasmimi se povečuje konkurenčnost podeželja, pri čemer moramo najprej prepoznati njegove potrebe in nato z izvajanjem ukrepov in politik ustvariti boljše življenjske pogoje na podeželju, kjer bodo lahko prebivalci v vlogi aktivnega udeleženca na različnih področjih družbe ustvarjali lastno prihodnost in vplivali tudi na dogajanje v širšem (globalnem) okolju. Državni svetniki tudi poudarjajo, da se moramo pravočasno pripraviti na čas, ko bodo pametne vasi zaživele v praksi, saj bo drugače oteženo izvajanje. Nujno je odpraviti kakršnekoli administrativne in druge ovire ter z izvedbenimi predpisi omogočiti realizacijo projektov, ki bodo omogočili razvoj pametnih vasi.

Meta Štembal
svetovalka

Cvetko Zupančič
predsednik